



بررسی تاثیر آرایش کاشت و کنترل علف‌های هرز بر عملکرد و اجزای عملکرد لوبیای قرمز

بیژن قنبری^۱، فرزاد بابایی^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام، (B.ghanbari1361@gmail.com)

^۲ عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام، (Farzadbabaei609@gmail.com)

چکیده

به منظور بررسی تاثیر آرایش کشت و کنترل علف‌های هرز بر عملکرد و اجزای عملکرد لوبیای قرمز در شرایط آب و هوایی شهرستان سرپل‌ذهاب، آزمایشی در سال زراعی ۹۵-۱۳۹۴ در مرکز آموزش کشاورزی این شهرستان به صورت فاکتوریل در قالب طرح بلوک‌های کامل تصادفی و در سه تکرار صورت گرفت. در این پژوهش لوبیا رقم گلی در چهار آرایش کشت شامل فواصل ۱۵ در ۴۰ سانتی‌متر، ۱۷ در ۳۵ سانتی‌متر، ۲۰ در ۳۰ سانتی‌متر و ۲۴ در ۲۵ سانتی‌متر به عنوان عامل اصلی و چهار سطح کنترل علف هرز شامل عدم کنترل علف هرز، کنترل بعد از ۱۰ روز و سپس عدم کنترل علف هرز، کنترل بعد از ۲۰ روز و سپس عدم کنترل علف هرز و کنترل بعد از ۳۰ روز و سپس عدم کنترل علف هرز به عنوان فاکتور فرعی اجرا شد. نتایج حاصل از مقایسه میانگین اثرات متقابل آرایش کشت با کنترل علف هرز نشان داد که عملکرد و اجزای عملکرد دانه به غیر از تعداد غلاف در بوته که در تیمار ۱۷ در ۳۵ سانتی‌متر و کنترل بعد از ۱۰ روز برترین تیمار اعمال شده بود، تیمار ۱۵ در ۴۰ سانتی‌متر با کنترل بعد از ۱۰ روز بهترین واکنش در این آزمایش را نشان دادند، بنابراین می‌توان گفت در لوبیا کشت با فواصل ردیف ۱۵ در ۴۰ سانتی‌متر بهترین آرایش جهت استقرار بوته‌ها و کنترل علف هرز در دهه اول سبز شدن بهترین روش برای رسیدن به عملکرد مطلوب می‌باشد.

واژه‌های کلیدی

لوبیا قرمز، آرایش کشت، کنترل علف هرز، عملکرد، اجزای عملکرد

مقدمه

مسئله کمبود مواد غذایی، گرسنگی و فقدان پروتئین مسئله اساسی تغذیه انسان‌ها می‌باشد قسمتی از کمبود پروتئین را می‌توان با مصرف حبوبات جبران نمود، بذور رسیده و خشک حبوبات دارای ارزش غذایی زیاد و قابلیت نگهداری خوبی هستند و بواسطه داشتن پروتئین بین ۲۰ تا ۲۵ درصد و هیدروکربورها بین ۵۵ تا ۶۰ درصد از نظر تغذیه محصول بسیار ارزشمندی می‌باشد. حبوبات قسمت عمده‌ای از جیره غذایی روزانه مردم جهان را تشکیل می‌دهد، طبق مطالعات انجام شده، ترکیب مناسبی از پروتئین حبوبات با غلات می‌تواند سوء تغذیه و کمبود اسیدهای آمینه را برطرف سازد. از طرف دیگر به علت ویژگی که خاص گیاهان خانواده بقولات (وجود باکتری‌های تثبیت کننده ازت) در حاصلخیزی خاک مؤثر بوده و

نقش مهمی که در دستیابی به اهداف کشاورزی پایدار ایفا می‌نمایند و قرار دادن آنها در تناوب کشت، به پایداری سیستم‌های زراعی کمک می‌کند. در بین این گیاهان لوبیا به عنوان مهم‌ترین عضو خانواده حبوبات و به خاطر درصد بالای پروتئین، هیدرات‌های کربن و سایر خصوصیات مطلوب زراعی، بیشترین سطح زیر کشت را در بین حبوبات به خود اختصاص داده است (۱۸).

در ایران گیاه لوبیا در بین حبوبات آبی از نظر سطح زیر کشت مقام اول را دارد. براساس آمارنامه فائو ایران در سال ۲۰۱۳ با تولید ۲۵۳۰۰ تن در رده هیجدهم جهان قرار دارد، مهمترین کشورهای تولید کننده لوبیا در جهان هند، برزیل و میانمار که مجموعاً با ۱۰۳۶۶۴۴۴ تن تولید حدود ۴۵ درصد تولید کل جهان را دارا می‌باشند (۶). براساس آمارنامه سازمان جهاد کشاورزی در سال زراعی ۹۴-۱۳۹۳ سطح محصولات زراعی ۱۱/۳۸ میلیون هکتار بوده که سطح مربوط به حبوبات ۶/۲۶ درصد است. در این سال تولیدی معادل ۷۷/۰۴ میلیون تن داشته‌ایم که سهم حبوبات در این تولید ۰/۶۷ درصد بوده است، میزان تولید لوبیا در کشور حدود ۲۱۲ هزار تن برآورد شده که معادل ۰/۲۸ درصد از کل میزان تولید محصولات زراعی و ۴۰/۸۹ درصد از کل میزان تولید حبوبات می‌باشد. همچنین میانگین عملکرد لوبیا کشور در این سال و در اراضی آبی ۲۲۴۷ کیلوگرم در هکتار و در اراضی دیم ۲۱۵۲ کیلوگرم در هکتار می‌باشد (۱۴).

آرایش کاشت جهت تعیین الگوی مناسب کشت از جمله عواملی است که می‌تواند بر خصوصیات مورفولوژیک و فیزیولوژیک گیاهان زراعی مؤثر باشد، به منظور ایجاد تعادل بین گیاه زراعی و رطوبت خاک تراکم مطلوب بوته در واحد سطح از اهمیت خاصی برخوردار است. البته باید توجه داشت که افزایش تعداد بوته در واحد سطح در شرایطی که سایر عوامل محیطی مناسب بوده، سبب افزایش عملکرد می‌گردد. در این رابطه مشخص گردیده که لوبیا معمولی به افزایش بوته در واحد سطح واکنش مثبت نشان می‌دهد (۲۲). آرایش بوته‌ها که با وضعیت هندسی بوته‌ها تعریف شده را می‌توان با تغییر عرض ردیف و فاصله بین بوته‌هایی که بر روی ردیف قرار دارند تغییر داد. از لحاظ نظری، انتخاب ردیف‌های باریک و افزایش فاصله بوته‌ها روی ردیف سبب استفاده موثرتر از منابع و تاخیر در زمان آغاز رقابت درون گونه‌ای خواهد شد (۳۱). مطالعات زیادی نشان داده‌اند که فاصله ردیف‌های عریض‌تر در شرایط مطلوب، موجب افزایش عملکرد